

MTA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT

LIBRARY AND INFORMATION CENTRE OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRAT-GYŰJTEMÉNY HASZNÁLATI SZABÁLYZATA

(Az ÁLTALÁNOS KÖNYVTÁRHASZNÁLATI REND része)

2025. január 1.

Monok István

Monok István
főigazgató

Az MTA Könyvtár és Információs Központ gyűjteményeinek állományával, szolgáltatásaival, tájékoztatási tevékenységével a Magyar Tudományos Akadémia szervezeti keretében folyó tudományos kutatómunka szolgálata mellett rendelkezésére áll a tudományos munkát folytató egyéb intézményeknek, kutatóknak, illetve a 6.5. pont szerint jogosult személyeknek.

1. A KÖNYV- ÉS FOLYÓIRAT-GYŰJTEMÉNY ÁLLOMÁNYA

1.1. A könyvgyűjtemény az alábbi állományrészeket foglalja magában:

- az 1700 után kiadott külföldi, valamint az 1850 utáni magyar könyvek állományát,

1.2. A folyóiratgyűjtemény – a Keleti Gyűjteményben található orientalisztikai folyóiratok kivételével – magában foglalja a Könyvtár állományában található összes periodikumot.

1.3. A könyv- és folyóirat-gyűjtemény szolgáltatásait a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály biztosítja a központi olvasóterem két szolgáltatási helyén.

1.4. Minden szolgáltatás csak az állományba vett és feldolgozott dokumentumokra terjed ki. Állományvédelmi vagy egyéb szempontból különleges megfontolást igénylő kérés teljesítését a gyűjtemény vezetője (osztályvezető, kurátorok) engedélyezheti.

2. A TÁJÉKOZTATÁSI ÉS OLVASÓSZOLGÁLATI OSZTÁLY SZOLGÁLTATÁSAI

- helyben olvasás;
- kölcsönzés;
- könyvtárközi kölcsönzés;
- tájékoztatás az állományról, annak igénybevételéről és használatáról;
- referenzs kérdések megválaszolása, amennyiben az a hozzáférhető online és offline források segítségével rövid kutatással lehetséges;
- tájékoztatás és szolgáltatás adatbázisokból, elektronikus folyóiratokból;
- látogatói csoportok fogadása, vezetése, könyvtárhasználati képzések tartása;
- reprográfiai megrendelések teljesítése, ill. továbbítása a Digitalizáló Műhelybe.

3. A HELYBEN OLVASÁS SZOLGÁLATI IDEJE

- a központi olvasóteremben:
hétfőtől péntekig 9:00–20:00 óráig;
- raktári szolgálat:
hétfőtől péntekig 9:00–16:00 óráig.

4. A HELYBEN OLVASÁS SZABÁLYAI

4.1. Helyben olvasásra jogosult érvényes látogatójeggyel:

- minden 18. életévét betöltött személy.

4.2. A Könyvtár használatához az olvasónak a beiratkozás/hosszabbítás napjától számított 1 évig érvényes és díjköteles, illetve egy vagy öt alkalomra érvényes és díjköteles látogatójeggyel kell rendelkeznie. A látogatójegyek díjtételeit és a kedvezmények feltételeit külön főigazgatói utasítás tartalmazza. A látogatójegyek kiállítására a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály vezetője által kijelölt munkatársak jogosultak. Az állományfeltáró eszközök, katalógusok, a Könyvtár által épített repozitórium (REAL) használata, valamint a Könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásaival kapcsolatos tájékoztatás ingyenes.

A beiratkozáshoz kötelezően megadandó személyi adatok: név, születési név, anyja születési neve, születési hely és idő, állandó lakcím, tartózkodási cím. A személyi adatokat és a lakcímet személyazonosításra alkalmas hivatalos okmánnyal kell igazolni.

A látogatójegy kiváltásakor az olvasó aláírásával hozzájárul az általa önkéntesen megadott személyes adatainak kezeléséhez. Az MTA Könyvtár és Információs Központ mint Adatkezelő eleget tesz az *Európai Parlament és a Tanács (2016. április 27.) 2016/679/EU rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról*, valamint a *2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* szóló jogszabályok előírásainak.

Az Adatkezelő a személyes adatokat bizalmasan, a hatályos jogszabályoknak megfelelően kezeli, gondoskodik azok integritásáról és biztonságáról, megteszi a szükséges technikai és szervezési intézkedéseket, valamint kialakítja a célok eléréséhez szükséges eljárási szabályokat.

4.3. Helyben olvasás alkalmával javasolt az önkiszolgáló ruhatár használata. Az olvasók a kabátot, a nagyobb méretű táskát, hátizsákot a ruhatárban helyezhetik el.

4.4. A Könyvtár sem a bevitt könyvekért, sem az egyéb értéktárgyakért nem vállal felelősséget.

4.5. Az olvasó a szolgálatot ellátó könyvtárosnak érkezéskor leadja látogatójegyét, a könyvtáros ennek ellenében adja ki a kért olvasótermi asztalszámnak megfelelő kártyát. A raktárból megérkező könyvről vagy folyóiratról az olvasó a kijelző táblán megjelenő asztalszáma alapján értesül, a könyvet vagy folyóiratot a megfelelő pultnál veheti át. Távozáskor a dokumentumot ugyanott kell visszaszolgáltatni. Folyamatos használat esetén az olvasó kérheti a dokumentumok félretételét (legfeljebb 40 kötet), az utolsó használattól számított 14 napig.

4.6. Az olvasó az olvasóteremben szabadpolcon elhelyezett könyveket és folyóiratokat közvetlenül használhatja, a polcra leemelt kötetek visszaosztása azonban a könyvtárosok feladata.

4.7. A raktárakban elhelyezett dokumentumokat az olvasó az online katalógusba bejelentkezve, közvetlenül elektronikusan igényelheti. A házon kívül, külső raktárban tárolt, este 19 óráig igényelt dokumentumok az igénylést követő munkanapon 10 órától állnak az olvasó rendelkezésére. A különféle állományrészek raktári elhelyezéséről részletes információ található a Könyvtár online katalógusában.

4.8. A szolgálatot ellátó könyvtáros gondoskodik a dokumentumok rendelkezésre bocsátásáról, ellenőrzi rendeltetésszerű használatukat, épségben történő visszaszolgáltatásukat, és figyelemmel kíséri az előírások betartását, melyek megszegése a további szolgáltatásból való kizárással járhat. A könyv- és folyóirat-gyűjteménybe tartozó 1850 előtti magyar és 1800 előtti külföldi könyvek használatához átvételi elismervény kiállítása szükséges.

4.9. A dokumentumokról a kiadvány típusa és kötési állapota szerint papír alapú vagy elektronikus másolat rendelhető vagy készíthető. A könyv- és folyóirat-gyűjtemény dokumentumairól saját eszközzel (digitális fényképezőgép, mobiltelefon stb.) is készíthető fényképfelvétel a hatályos szerzői jogi szabályozásnak megfelelően. Másolat kizárólag saját használatra, kutatási vagy tanulási célra készíthető, nyilvánosan nem tehető közzé. A másolattal való visszaélésért a másolat készítőjét terheli a felelősség. A rossz fizikai állapotú dokumentumok nem másolhatók, ennek megállapítása az ügyeletes könyvtáros hatásköre.

4.10. A Könyvtár a helyben olvasásból meghatározott időre kizárhatja azt az olvasót,

- aki a dokumentumot megrongálva szolgáltatja vissza;
- aki a dokumentumot nem szolgáltatja vissza;
- aki a dokumentumot megkísérli eltulajdonítani;
- aki összeférhetetlen magatartásával zavarja a Könyvtár rendjét;
- aki a Könyvtár berendezését szándékosan megrongálja;
- aki az olvasók ruházatának vagy a Könyvtár bútorzatának tisztaságát veszélyeztető elhanyagolt, szennyezett öltözetben keresi fel a Könyvtárat.

5. A KÖLCSÖNZÉS NYITVATARTÁSI IDEJE

- hétfőtől péntekig 9:00–19:30 óráig
- raktári kiszolgálás a 3. pontban foglaltak szerint.

6. A KÖLCSÖNZÉS SZABÁLYAI

6.1. A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály a kölcsönzést a törzsgyűjteményből a Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata alapján végzi. A Keleti Gyűjteménybe tartozó dokumentumok kölcsönzésére külön szabályok vonatkoznak (ld. 6.16. pont).

6.2. A kölcsönzéshez a kölcsönvevőnek a beiratkozás/hosszabbítás napjától számított 1 évig érvényes, díjköteles kölcsönzőjeggyel kell rendelkeznie. A kölcsönzőjegy kiállításához a kölcsönvevőnek személyi adatait, lakcímét, tudományos fokozatát/munkahelyét igazolnia kell. A személyi adatokat és a lakcímet személyazonosításra alkalmas hivatalos okmánnyal kell igazolni.

A kölcsönző olvasó a kölcsönzőjegy kiváltásakor aláírásával hozzájárul az általa önkéntesen megadott személyes adatainak kezeléséhez. Az MTA Könyvtár és Információs Központ mint Adatkezelő eleget tesz az *Európai Parlament és a Tanács (2016. április 27.) 2016/679/EU rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról*, valamint a 2011. évi CXII. törvény az *információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* szóló jogszabályok előírásainak.

Az Adatkezelő a személyes adatokat bizalmasan, a hatályos jogszabályoknak megfelelően

kezeli, gondoskodik azok integritásáról és biztonságáról, megteszi a szükséges technikai és szervezési intézkedéseket, valamint kialakítja a célok eléréséhez szükséges eljárási szabályokat.

6.3. A kölcsönző olvasó a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztálynak 15 napon belül köteles lakcímének megváltozását bejelenteni.

6.4. A kölcsönző olvasó a könyvet kölcsönzőjegye vonalkódjának a könyv adataihoz rendelése után, az ezt igazoló térítvény aláírásával veheti át.

6.5. Kölcsönzésre jogosult érvényes kölcsönzőjeggyel az a magyar állampolgárságú vagy tartósan Magyarországon élő személy, aki:

- az MTA rendes vagy levelező tagja, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja;
- az MTA doktora;
- az MTA volt kutatóhálózatának (jelenleg: HUN-REN) tudományos kutatója, vendégkutatója (intézményi ajánlással);
- magyarországi egyetemek oktatója, vendégoktatója (intézményi ajánlással);
- PhD/DLA/ tudományok kandidátusa fokozattal rendelkezik;
- magyarországi egyetem doktori iskolájában PhD/DLA képzésre beiratkozott hallgató (PhD-hallgató vagy doktorjelölt);
- a Könyvtár vagy az MTA Titkársága munkatársa.
- egyéni elbírálás alapján az intézményvezető által feljogosított kutató.

A szakmai doktori címek (jogász, orvos, gyógyszerész) valamint a korábban kiadott egyetemi doktori (ún. kisdoktori) címek nem minősülnek tudományos fokozatnak, így kölcsönzésre nem jogosítanak.

6.6. A kölcsönzés nem terjed ki:

- az 1900 előtt megjelent dokumentumokra;
- a kézikönyvekre és a szótárakra;
- a muzeális értékű kötetekre;
- a könyvritkaságokra;
- a folyóiratokra;
- a kolligátumokra;
- az akadémiai kiadványok ún. őrzött példányaira;
- az elektronikus információhordozók gyűjteményébe sorolt dokumentumokra (CD-k, DVD-k, kazetták);
- a mikrofilmekre;
- állományvédelmi okokból a fizikai tulajdonságaik ill. állapotuk alapján nem kölcsönözhetővé minősített kötetekre.

6.7. A kölcsönözhető művek száma:

- az MTA rendes és levelező tagjainak, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagjainak 15 kötet;
- az MTA doktorainak, kandidátusainak 15 kötet;
- az MTA volt kutatóhálózata (jelenleg: HUN-REN) tudományos kutatóinak, vendégkutatóinak 15 kötet;

- magyarországi egyetemek oktatóinak, vendégoktatóinak 15 kötet;
- a PhD/DLA/kandidátus fokozatot nyert kutatóknak 15 kötet;
- a magyarországi egyetemek doktori iskoláiban PhD/DLA képzésre beiratkozott hallgatóknak (PhD-hallgatók és doktorjelöltek) 10 kötet, legfeljebb 3 hónap időtartamra;
- a Könyvtár és az MTA Titkársága munkatársainak 15 kötet.

6.8. A kölcsönző olvasónak a kölcsönzési idő lejártáig a kötetet külön értesítés nélkül vissza kell szolgáltatnia, vagy a kölcsönzési idő meghosszabbítását kell kérnie. A kölcsönzés időtartama 4 hét, amely az olvasói felületen keresztül, e-mailben, telefonon vagy személyesen mindig újabb 4 héttel meghosszabbítható (legfeljebb 1 évig). 4 hét után a kötetet, amennyiben annak használatára más olvasó is igényt tart, vissza kell szolgáltatni. Ha a kölcsönző olvasó 1 év után is igényt tart a kötetre, úgy annak bemutatása után újra kikölcsönözheti. Magyarországi egyetemek doktori iskoláiban PhD/DLA képzésre beiratkozott hallgatóknak (PhD-hallgatók és doktorjelöltek) a kölcsönzés időtartama legfeljebb 3 hónap.

Nem lehetséges a hosszabbítás abban az esetben, ha

- a kötetre időközben más olvasó előjegyzést kért;
- a kölcsönzőjegy érvényessége lejárt;
- a kölcsönző olvasó bármely más kölcsönzési határidő tekintetében késedelembe esett;
- a kölcsönző olvasónak a Könyvtárral szemben valamely pénzbeli vagy egyéb tartozása áll fenn.

6.9. Ha a kölcsönző olvasó a kölcsönzési idő meghosszabbítását a megadott határidőn belül nem kérte vagy ahhoz a Könyvtár nem járult hozzá és a kötetet határidőre nem szolgáltatva vissza, a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály legfeljebb három alkalommal írásban felszólítja a kölcsönvevőt a kötet visszaszolgáltatására. Ha a kölcsönvevő a felszólítások ellenére sem tesz eleget kötelezettségének, a Könyvtár a dokumentumot elveszítettnek tekinti, és felszólítja a kölcsönvevőt annak pótlására, ill. értékének megtérítésére (ld. 6.11. pont).

6.10. A kölcsönző olvasó felelősséggel tartozik a kikölcsönzött dokumentumokért. A bármilyen okból vissza nem szolgáltatott vagy megrongált állapotban visszaszolgáltatott dokumentumokat a kölcsönző a Könyvtár által meghatározott módon pótolhatja; amennyiben ez nem lehetséges, a könyv pótlási értékének háromszorosát köteles megtéríteni. Könyvritkaságok vagy olyan könyvek esetében, amelyek a Könyvtár gyűjtőkörének koherens részét képezik, eszmei értékük háromszorosának megfizetésére kötelezhető.

6.11. Ha a kölcsönvevő az előző pontban említett pótlási vagy kártérítési kötelezettségének nem tesz eleget, a Könyvtár legfeljebb három alkalommal írásban felszólítja ennek megtételére. Ha a kölcsönző az ismételt felszólítások ellenére sem tesz eleget kötelezettségének, a Könyvtár jogi úton szerez érvényt követelésének. A jogi eljárással kapcsolatos járulékos költségek a késedelmes kölcsönző olvasót terhelik.

6.12. A Könyvtár főigazgatója ideiglenesen, súlyosabb esetben akár véglegesen, részlegesen vagy teljesen kizárhatja a további kölcsönzésből azt a kölcsönző olvasót,

- aki ellen a Könyvtár követelésének érvényesítése iránt jogi eljárást kellett kezdeményezni (az eljárás eredményétől függetlenül);
- aki ismételten nem szolgáltatta vissza a kikölcsönzött dokumentumot, attól függetlenül, hogy a pótlási, kártérítési felszólításnak eleget tett-e;
- aki ismételten megrongált állapotban szolgáltatta vissza a kikölcsönzött dokumentumot, attól függetlenül, hogy a pótlási, kártérítési felszólításnak eleget tett-e.

6.14 Amennyiben a kölcsönvevő a kölcsönzési szabályzat bármely pontját megszegi, szabálytalan magatartása megszűnéséig a Könyvtár más szolgáltatásait sem veheti igénybe.

6.15 A Könyvtár főigazgatója a fenti súlyos intézkedések alkalmazásától kivételes esetekben eltekinthet.

6.16 Az általános szabályokon túl a Keleti Gyűjteményből történő kölcsönzésre az alábbi külön szabályok vonatkoznak:

- a 6.5-ös pontnak megfelelően csak a tudományos fokozattal rendelkező bölcsészek, orientalisztika szakos PhD-hallgatók, valamint az MTA munkatársai kölcsönözhetnek egyes, egyéb korlátozás alá nem eső könyveket;
- a kölcsönzött könyvek száma nem haladhatja meg az 5 darabot;
- a kölcsönzés nem terjed ki a 75 évnél korábban megjelent dokumentumokra, továbbá a későbbi, de állaguk miatt fokozottan veszélyeztetett példányokra;
- nem kölcsönözhetők a kéziratok, az ősnymtatványok, a muzeális és a régi könyvek, a különgyűjtemények (pl. a Scheiber-gyűjtemény) anyaga, a kézikönyvek és a folyóiratok;
- a kölcsönzés időtartama 4 hét, amelyet összesen kétszer lehet meghosszabbítani;
- a kölcsönzési határidőt túllépő kölcsönzőnek késedelmi díjat kell fizetnie. A késedelmi díj általános és aktuális mértékét a Könyvtár főigazgatója állapítja meg, amelyről a Keleti Gyűjtemény az olvasókat a kölcsönzéskor minden esetben tájékoztatja. Ameddig a kölcsönvevő a késedelmi díjat nem fizeti ki, újabb dokumentumot nem kölcsönözhet és a kölcsönzési idő meghosszabbítását sem kérheti.

7. A KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS

7.1. A bel- és külföldi könyvtárközi kölcsönzést a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály végzi minden kölcsönözhető vagy átkölcsönözhető dokumentum esetében. A folyóiratok cikkmásolatainak készítéséről a Folyóiratcsoport gondoskodik.

7.2. A könyvtárközi kölcsönzést a Könyvtár valamennyi éves látogató- vagy kölcsönzőjegygyel rendelkező olvasója igénybe veheti.

7.3. Vidéki könyvtártól csak abban az esetben kérünk dokumentumot vagy másolatot, ha az budapesti könyvtárban nem található meg. A belföldi dokumentumkölcsönzés ingyenes, a visszaküldés postaköltségét a Könyvtár átvállalja olvasóitól. A másolatok árát a

szolgáltató könyvtár állapítja meg, azt az olvasónak kell megfizetnie.

7.4. Külföldről kizárólag olyan dokumentumot vagy másolatot rendelünk meg, amely magyarországi könyvtárakban nem található meg. A külföldi könyvtárközi kölcsönzés díja 4500 Ft/kötet. A Könyvtár főigazgatója 500 ezer Ft-ot különített el az éves költségvetésből a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés támogatására. Annak érdekében, hogy a kedvezményes kölcsönzést minél többen vehessék igénybe, egy-egy olvasó évente legfeljebb 3 kötetet rendelhet meg 50%-kal csökkentett, 2250 Ft-os áron. Minden további kötet teljes áron rendelhető meg. Az 50%-os kedvezmény a másolatok díjára nem vonatkozik.

8. A VIRTUÁLIS OLVASÓJEGY HASZNÁLATÁNAK SZABÁLYAI

8.1. Virtuális olvasójegyet válthat minden 18. életévét betöltött személy.

8.2. A virtuális olvasójeggyel igénybe vehető szolgáltatások:

- a Könyvtár által előfizetett, távoli elérést is biztosító online adatbázisok használata könyvtári EduID azonosítóval
- elektronikus másolatok ingyenes szolgáltatása azon előfizetéses online adatbázisokból, amelyek csak a könyvtár IP tartományában érhetőek el
- elektronikus másolatok készítése és küldése a Könyvtár törzsgyűjteményébe tartozó dokumentumokról (legfeljebb havi 50 felvétel erejéig, a másolatokra vonatkozó szabályok figyelembevételével)

8.3. A virtuális olvasójegy a könyvtár helyben használatára, kölcsönzésre és könyvtárközi kölcsönzésre nem jogosít, de a beiratkozási díj különbözetének megfizetésével bármikor átváltható más típusú olvasójegyre.